

stelling dat er zoiets als hedendaagse dans bestaat. Juist die impliciete *consensus in dissensus* vormt de harde kern, zeg maar het realiteitsgeloof, van al wie van verre of dichtbij op het quasi-object genaamd 'hedendaagse dans' is betrokken (voor de sociologisch ingewijden: ik parafreeseer inderdaad Pierre Bourdieu). Daar is allemaal niets mis mee, zolang we zo af en toe terdege beseffen wat we doen. Het is goed te weten dat dé hedendaagse dans slechts bestaat voor zover we spreken, handelen, beslissen *alsof* dat het geval is. Want het vermijdt dat een realiteitsgeloof tot doxa verhardt, het voorkomt 'fundamentalisme' (van een performatieve categorie gesproken...). Bij een béétje realiteitstwijfel –daarvoor volstaat mogelijkheidszin of contingentiebeseffing– is 'het zijn' van de hedendaagse dans géén zaak van reële, laat staan essentiële of wezenlijke kenmerken. Haar gegevenheid is enkel gegeven voorzover dat ook publiek wordt geconfirmeerd, dus zolang er een voldoende grote groep is die er ondanks alle onderlinge onenigheid vanuit gaat dat men zich in uitspraken, beslissingen, producties alsnog tot éénzelfde realiteit verhoudt. Men moet al in het bestaan van de hedendaagse dans *geloven* om dat vermeende object te zien, het te kunnen waarderen, daarbinnen actief te zijn. Nogmaals, dat geldt ook voor heel veel andere dingen. Bestaat bijvoorbeeld dé maatschappij wel? Of bestaan er talloze maatschappijgelovigen? De vraag stellen, is ze beantwoorden...

Geloofsgemeenschap

Over maatschappij gesproken: dat woord is in onze maatschappij ingeburgerd en dus –'dus!'– vanzelfsprekend (dit is, uiteraard, na de vraag van daarnet een zichzelf in de staart bijtende vaststelling). Met een uitdrukking als hedendaagse dans is het niet anders, alleen is ze niet evident in héél brede kring. Maar toch, anderen hebben het daar al voor mij over gehad en blijven het daarover hebben, dus –'dus!'– kan ook ik onbekommerd over hedendaagse dans praten, zelfs al voorzie ik deze notie van een levensgroot vraagteken. In sociaal opzicht –en dat is essentieel (sic!) voor performatieve categorieën– kan ik op een minimum aan bestaansconsensus terugvallen. Zo zal geen lezer van dit blad mij voor een hele of halve gek aanzien omdat ik de notie 'hedendaagse dans' gebruik. U en ik kunnen trouwens verwijzen naar talloze publieke voorstellingen, naar namen van gelauwerde choreografen, naar instellingen en

Over wat wel of niet hedendaagse dans is, wordt dus hardop geredetwist in de veronderstelling dat er zoiets als hedendaagse dans bestaat. Juist die impliciete *consensus in dissensus* vormt de harde kern, zeg maar het realiteitsgeloof, van al wie van verre of dichtbij op het quasi-object genaamd 'hedendaagse dans' is betrokken.

Net zoals de avant-garde in de beeldende kunst, probeert de als conceptueel ingeschaalde dans de heersende kadrering te doorbreken, of op zijn minst ter discussie te stellen. Maar dat laat de danswereld niet zomaar gebeuren, daarvoor is ze te zeer gehecht aan haar 'fantasma'.

festivals die zich allemaal nadrukkelijk aan de uitdrukking 'hedendaagse dans' committeren. En daarnaast is er uiteraard ook nog het publieke discours in de strikte zin. Er bestaat zoiets als hedendaagse danskritiek, of juist, we kunnen vaststellen dat een bepaalde kritiek zich nadrukkelijk als een apart genre profileert door zich altijd weer opnieuw op die noemer te beroepen, expliciet en vooral impliciet.

Hedendaagse dans is een performatieve want *discursieve* categorie. Die laatste uitdrukking wordt meestal verengd tot het domein van het talige of tekstuele: discours = woorden. Met die gangbare gelijkenschakeling valt te leven, althans voor zover we inzien dat ieder geïnstitutionaliseerd discours tevens een hele resem materiële praktijken en instellingen omvat. Geen discours over hedendaagse dans zonder organisaties, commissies, foyers... en natuurlijk ook artistieke praktijken ('choreografen', 'bewegen'...) en artefacten ('voorstellingen'). 'Hedendaagse dans', dat is dus een netwerk of dispositief van heel verscheiden actoren. Hun uiteenlopende handelingen en woorden werken op elkaar in, met nogal eens onvoorspelbare effecten. Maar ze bezitten dus ook een soort van basiseffectiviteit, want ze reproduceren gedurig de premisse dat er zoiets als hedendaagse dans bestaat. Vanuit deze veronderstelling wordt dan juist hedendaagse dans gemaakt en getoond, eventueel ook gesmaakt en genoten. Maar *is* het resultaat dan soms niet gewoonweg hedendaagse dans? Alleen voor zover daarin wordt geloofd en het getoende daarom als zodanig wordt ingeschaald. Er is een geloof in hedendaagse dans dat artefacten oplevert die vanuit datzelfde geloof als hedendaagse dans worden geobserveerd. Of juist niet – maar dat bevestigt natuurlijk enkel het bestaan van een geloofscirkel.

Wat hieruit valt te besluiten? Niet dat eender wat voor hedendaagse dans kan doorgaan, wel dat die uitdrukking in een welomschreven milieu zodanig sociaal gevalideerd is, dat ze als vanzelfsprekend kan worden gebruikt om een reeks mensen, instellingen en praktijken te benoemen, te bekritisieren – kortom, betekenisvol te maken. Binnen dat milieu circuleren er tegelijkertijd uiteenlopende invullingen van de collectief gehanteerde betekenaar 'hedendaagse dans'. Precies dat gedeelde gebruik van éénzelfde categorie vormt, los van iedere specifieke definitie, mee het fundament van een kunstwereld, zelfs van iedere sociale wereld. Het cement dat een soci-